

06b. Kadernota 2024 met ambities voor beleidsinzet, inzet op gebied GGU en GGU begroting 2024 en financiële bijdrage Fonds GGU

Bijlage bij ledenbrief 17 mei 2023 “Uitnodiging ALV 14 juni 2023”

Samenvatting

De lokale overheid is de bestuurslaag waar veel samenkomt en concreet wordt. Dichter bij de belevingswereld van de inwoner komt de overheid niet. De 342 gemeenten spelen daarom een cruciale rol in de verbinding met de samenleving, juist in een periode waar afstand en wantrouwen wordt gevoeld en tegelijkertijd complexe opgaven om flexibiliteit en veerkracht vragen.

Als VNG maken we ons sterk voor het dichten van de kloof tussen uitvoering en beleid. Hiervoor is nodig dat gemeenten een stap naar voren zetten. We zetten uitvoeringskracht in het volle licht en willen daarbij een brug slaan tussen kwetsbaar en kansrijk. Centraal in onze lobby richting het rijk staan de uitvoerbaarheid van wetten en voldoende middelen om rijksbeleid daadwerkelijk uit te voeren met oog voor de lokale context.

De VNG werkt via verschillende sporen aan haar plannen om samen met de leden de kracht van de lokale overheid verder te versterken. De missie om agendabepalend te zijn en uitvoering centraal te stellen wordt uitgewerkt in de Verenigingsstrategie 2030.

We nemen ook in 2024 de gemeenten werk en zorgen uit handen, door krachten te bundelen in de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU).

Het Bestuur legt de volgende voorstellen aan u voor (bedragen exclusief BTW):

1. De VNG Kadernota 2024, waarin VNG beleidsmatige ambities en de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering geïntegreerd zijn, vast te stellen.
2. In te stemmen met de GGU begroting 2024 inclusief ophoging van het Fonds GGU in verband met:
 - a. de jaarlijkse indexatie op basis van de CPB indexcijfers (conform het ALV-besluit van 2020)
Voor 2024 komt de indexatie uit op 5,1%
 - b. de toevoeging van de nieuwe proposities:
 - I. Ontwikkelagenda gezond leven Gezond en Actief Leven Akkoord IZA/GALA
 - II. Programma's Fysieke Leefomgeving
 - III. Inkoop en aanbesteden
 - IV. VNG Academie en Kennishub
 - V. Arbeidsmarktkrapte
 - c. de toevoeging van nieuwe structurele diensten:
 - I. Structurele dienstverlening Omgevingswet
 - II. Haven-standaard (Platform-onafhankelijke cloud hosting)
 - III. Single Digital Gateway invoervoorziening
 - IV. Doorontwikkeling Informatie Beveiligingsdienst

De nieuwe proposities en structurele diensten binnen het GGU Fonds zijn verwerkt in de GGU begroting die onderdeel is van de Kadernota 2024. Daarbij geldt dat voor het afbouwen van een meerjarige activiteit een termijn van minimaal 5 jaar in acht wordt genomen en dat de Algemene Ledenvergadering hierover besluit.

Als gevolg van bovenstaande besluiten neemt de bijdrage van de leden aan het Fonds GGU toe met 10% voor nieuwe proposities en diensten en 5,1 % voor indexatie. De bijdrage per inwoner komt voor 2024 uit op € 3,79 (afgerond) (in 2023 is dat € 3,33).

Hieronder volgt een nadere toelichting bij de voorstellen.

Algemeen

De gezamenlijke maatschappelijke opgaven voor gemeenten blijven centraal staan en de ingezette lijn om meer als één VNG te werken wordt voortgezet. Per domein staat in de Kadernota wat op hoofdlijnen de ontwikkelingen en plannen zijn. Verder is een beschrijving van de structurele diensten GGU opgenomen.

De inzet van de VNG wordt gefinancierd uit contributie, het Fonds GGU en subsidies. De bijdrage van de leden aan het Fonds GGU is gekoppeld aan de Kadernota 2024 waarin de GGU-ambities zijn uitgewerkt op hoofdlijnen.

Het strekt te ver om hier een volledige opsomming uit de Kadernota te geven. Ter illustratie lichten we er enkele voorbeelden uit. Activiteiten en diensten die zich bij uitstek lenen om gezamenlijk op te pakken en waarbij de meerwaarde voor gemeenten zich qua uitvoering en in financieel opzicht bewijzen.

De Informatiebeveiligingsdienst (IBD) ondersteunt gemeenten op het gebied van informatiebeveiliging en privacy. De IBD is voor gemeenten het schakelpunt met het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) en draagt namens gemeenten bij aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Gemeenten kunnen bovendien rekenen op 24x7 ondersteuning bij cyberincidenten.

Het Ketenbureau i-Sociaal Domein is dé plek waar gemeenten en zorgaanbieders samen werken aan een krachtige en toekomstbestendige uitvoering van de Wmo en Jeugdwet. Wij faciliteren en ondersteunen gemeenten en zorgaanbieders onder andere bij het vereenvoudigen van het proces van inkoop en aanbesteden tot verantwoording en het terugdringen van de administratieve lasten. Dan gaat het bijvoorbeeld over gegevensuitwisseling, berichtenverkeer en de gezamenlijke inkoop van specialistische zorg.

We zorgen via de GGU ook voor de landelijke inkoop van zorgcontracten. Door het Landelijk Transitiearrangement (LTA) wordt gegarandeerd dat hoogspecialistische jeugdhulp en Wmo beschikbaar is. Dit stelt gemeenten in staat om hun rol als opdrachtgever in het sociaal domein te vervullen.

De invoering van de Omgevingswet is per 1 januari 2024 een feit. Daarvoor zijn onder andere implementatie en juridische ondersteuning onmisbare diensten. Verder moet dan elke gemeente zijn aangesloten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Eén digitaal loket voor het

aanvragen van vergunningen, raadplegen van de geldende regels per locatie, en op termijn informatie over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. De ondersteuning van de transitie naar het DSO is grotendeels gefinancierd door het rijk, in de beheerfase zullen we via het GGU de regie op de doorontwikkeling van het DSO vanuit het collectief van gemeenten vormgeven.

Als laatste bewijzen we al jaren met de gezamenlijke inkoop van telecommunicatie (GT), dat we tientallen miljoenen kunnen besparen door als collectief op te trekken. We behalen financiële voordelen dankzij de collectieve kracht van raamovereenkomsten. Daarnaast kan de kwaliteit van inkoop worden vergroot en worden de administratieve lasten van aanbestedingen voor gemeenten teruggebracht. Het contractbeheer van de raamovereenkomsten is geborgd bij de VNG.

Naast deze en vele andere bewezen dienstverlening, leggen we u vijf nieuwe proposities en een uitbreiding van het dienstverleningsaanbod met vier nieuwe structurele diensten voor.

[Nieuwe proposities](#)

Ontwikkelagenda gezond leven IZA/GALA

Namens gemeenten heeft VNG meegetekend met het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). De akkoorden sluiten aan bij de al eerder ingezette beweging naar de voorkant: van zorg naar gezondheid, van curatief naar preventief. IZA en GALA gaan veel vragen van individuele gemeenten om te komen tot een lokale en regionale aanpak voor de vraagstukken op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis.

Het programma gaat gemeenten praktische ondersteuning opleveren in de vorm van een vraagbaak en praktische hulp bij het aanvragen en verantwoorden van de SPUK (Specifieke Uitkering) middelen. Verder wordt de lokale uitvoeringskracht versterkt door het maken van overzichten van plannings en acties voor de lokale en regionale agenda, het opstellen van handreikingen, modellen en instrumenten.

Programma's Fysieke Leefomgeving

Vanuit het ruimtelijk domein zijn meer dan 25 nationale programma's gelanceerd gericht op de komende jaren en lopen er diverse Interbestuurlijke Programma's. Lokaal komt alles samen en moeten opgaven worden gecombineerd. Naast uitvoeringskracht gaat het om meer focus op datagedreven werken, integraliteit, capaciteit, kennis en expertise en samenwerking.

Doel van dit voorstel is het versterken van de ondersteuning van gemeenten bij de uitvoering bij deze opgaven. Het datagedreven werken in het fysieke domein wordt gestimuleerd en ondersteund via het programma Versterken Informatiepositie gemeenten Fysiek Domein. Gemeenten hebben op deze wijze capaciteitswinst.

Inkoop en aanbesteden

Gemeenten hebben directe winst bij uitvoeringsondersteuning die erop is gericht om de markt te betrekken bij het realiseren van de opgaven (bijvoorbeeld duurzaamheid of inclusie) en gezamenlijke inkoopkracht te organiseren. De markt beschikt over kennis en innovatiemogelijkheden die gemeenten kunnen helpen. Gegeven is dat de markt op dit moment ook kampt met aanzienlijke tekorten aan capaciteit en middelen.

Er is bijvoorbeeld behoefte aan het delen van doelmatige en simpele aanbestedingsprocedures en standaardisatie van goederen en diensten en aanbestedingsdocumenten die individueel dan wel gezamenlijk gebruikt kunnen worden. VNG kan vanuit haar rol gemeenten met elkaar verbinden en samenwerking op het gebied van inkoop en aanbesteden te vergroten. Verder kan – als daar voldoende belangstelling voor is – VNG zelf gezamenlijke inkooptrajecten voorbereiden en uitvoeren. Gemeenten onderling verbinden door kennis te delen en daadwerkelijke gezamenlijke inkoop leidt tot directe efficiëntievoordelen voor individuele gemeenten.

VNG-Academie en Kennishub

De opgaven waar gemeenten voor staan zijn complex. Daarnaast doet de gewenste stap naar voren een extra appèl op gemeenten. Dit vraagt een cultuur scheppen waarin leren en ontwikkelen, met de bijbehorende vormen van reflectie, het vertrekpunt is voor de vernieuwing die we op weg naar 2023 toe als vereniging nastreven. Gemeenten kunnen nog veel meer van, en met elkaar leren, om tot effectieve handelingsperspectieven te komen. 'Weten wat waar wanneer werkt' vraagt een versterking van de kennisbasis voor alle gemeenten.

Bij elke propositie of programma zijn vormen van data- en kennis gedreven werken, peer-learning, kennisdelen en leernetwerken een essentieel onderdeel van het ondersteuningsaanbod. Het is van belang dit hoogkwalitatief en efficiënt aan te bieden en dubbelingen in investeringen te voorkomen. Dat doen we door het inrichten van een kennishub en sterke academie, die gemeenten op bestuurlijk en ambtelijk niveau ondersteunt bij het ontsluiten van kennis.

Arbeidsmarktcrapte

Als je gemeenten vraagt waar het op dit moment in de uitvoering het meeste pijn doet, is het antwoord eensluidend: wij komen mensen tekort. De vraag naar gemeentemedewerkers blijft onverminderd hoog en het ziet er niet naar uit dat die vraag de komende jaren zal verminderen. Er is sprake van toename van werkdruk, gemeenten hebben moeite met werving van nieuw personeel, snelle uitstroom en onderlinge "concurrentie". Dienstverlening en het oppakken van nieuwe taken kan in de knel komen, net als investeren in kennis en vaardigheden. Voorstel is om in nauwe samenwerking met het A&O fonds meerjarig aan de slag te gaan. Iedere gemeente voor zich probeert mensen te binden, imago's te verbeteren, te innoveren. Dit programma zorgt ervoor dat goede voorbeelden worden gedeeld, onderzoek naar wat werkt en wat niet ook op langere termijn wordt verricht en onderling concurreren wordt omgebogen in samenwerken.

Nieuwe structurele diensten

Op basis van de ontwikkelingen in 2023 wordt een aantal van de door VNG ontwikkelde activiteiten vanaf 2024 structureel onderdeel van het dienstverleningsaanbod in het kader van de GGU. Deze nieuwe diensten zorgen voor een ophoging van het GGU Fonds, dat daarmee voor een groter deel uit structurele kosten zal bestaan. Dit heeft specifiek betrekking op onderstaande onderwerpen.

Structurele dienstverlening Omgevingswet

Op 14 maart 2023 is besloten dat de definitieve inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging van het Bouwen 1 januari 2024 wordt. Het programma gaat daarmee vanaf die datum een intensieve transitieperiode in. Nazorg bieden (tot halverwege 2025), voortdurende implementatieondersteuning op terreinen zoals planketen en VTH, inzet op afbouw van het DSO

(Digitaal Stelsel Omgevingswet) door onder andere blijvend indringend ketentesten. De extra middelen worden ook - op tijdelijke basis - aangevraagd vanwege het feit dat een aantal subsidies in 2023 afloopt. De extra GGU middelen zijn noodzakelijk om de benodigde activiteiten te kunnen uitvoeren.

Haven-standaard

Haven is een standaard voor platform-onafhankelijke cloud hosting. Alle programmatuur die binnen Common Ground wordt ontwikkeld, gaat daarop werken. Daarmee is Haven de 'stekker' tussen volgens Common Ground-principes ontwikkelde applicaties en de diverse IT-infrastructuren die gemeenten gebruiken. Deze standaard is in 2022 door het bestuur vastgesteld en het structurele beheer vraagt om structurele inzet van specialistische expertise.

SDG invoervoorziening

Single Digital Gateway (SDG) is een Europese verordening waaraan alle gemeenten moeten voldoen. De eerste stap is dat overheden vanaf december 2022 informatie over producten en diensten moeten ontsluiten via het portaal YourEurope.eu. Het VNG bestuur heeft op 20 april 2021 ingestemd met het onder regie van de VNG realiseren en beheren van een centrale oplossing, waarmee gemeenten efficiënt kunnen voldoen aan deze eerste stap. De realisatie van de voorziening is gefinancierd uit subsidie, de voorziening is in december 2022, na instemming door het College voor Dienstverleningszaken, overgedragen naar beheer. Op dit moment zijn er al 295 gemeenten op aangesloten.

Doorontwikkeling Informatie Beveiligingsdienst (IBD)

De IBD wordt doorontwikkeld om de digitale weerbaarheid van gemeenten op niveau te houden. Hiermee geeft de IBD invulling aan de resolutie digitale veiligheid op de BALV van 12 februari 2021. In de ALV van 29 juni 2022 is de tot dan toe ontwikkelde dienstverlening van de IBD bestendig als structurele dienst. Vervolgens is de motie van Wijk bij Duurstede aangenomen, de Europese netwerk- en informatiebeveiligingsrichtlijn opgesteld, en het actuele dreigingsbeeld uitgebracht. Dit alles vraagt meer van de gemeentelijke informatiebeveiliging. De IBD gaat gemeenten meer ondersteunen bij het verkrijgen van een realistisch inzicht in afhankelijkheden en risico's, ook in relatie tot ketenpartners en leveranciers zodat ze hierop in control zijn. Ook levert de IBD een VNG privacy-borgingsproduct, een praktisch instrument om de implementatie van de AVG in de gemeente op een gestructureerde en onderling vergelijkbare manier te kunnen inrichten.